

شماره: ۳۰۲۹۱
تاریخ: ۱۳۹۹/۰۷/۲۸
پیوست:

بسمه تعالی

سال جشن تولید کرامی باد

معاونین محترم باهنکی امور عمرانی استانداری های کشور

با سلام و احترام

در راستای فراهم آوردن زمینه های انسجام و هماهنگی با سازمان ها و دستگاه های مرتبط و مسئول به منظور ایجاد و بهره برداری مراکز عرضه بهداشتی دام، ساماندهی مراکز موجود و جلوگیری از فعالیت مراکز غیر مجاز، ارتقاء سلامت عمومی جامعه، دسترسی آسان و تسهیل در روند خرید دام، کاهش هزینه، ترافیک و آلودگی های زیست محیطی، به پیوست شیوه نامه احداث و بهره برداری مراکز عرضه بهداشتی دام که با همکاری نمایندگان محترم دستگاه های ذی ربط تهیه گردیده است، جهت ابلاغ به شهرداری های تابعه آن استان ارسال می گردد. مسئولیت نظارت بر رعایت این شیوه نامه برعهده معاونین محترم هماهنگی امور عمرانی استانداری ها می باشد.

مدی عالی تراد
رئیس سازمان

رونوشت:

ارسال از طریق پیام استان

ارسال از طریق شبکه دولت

جناب آقای دکتر تجربی معاون محترم محیط زیست انسانی سازمان حفاظت محیط زیست برای آگاهی

جناب آقای دکتر رئیسی معاون محترم بهداشت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی برای آگاهی

جناب آقای دکتر ماکنعلی رئیس محترم سازمان دامپزشکی کشور برای آگاهی

جناب آقای رجب صلاحی معاون محترم امور شهرداری ها برای آگاهی

شیوه نامه احداث و بهره برداری مراکز عرضه بهداشتی دام

وزارت جهاد کشاورزی
سازمان دامپزشکی کشور
دفتر نظارت بر بهداشت عمومی و مواد غذایی

وزارت کشور
سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور
دفتر محیط زیست و خدمات شهری

مهرماه ۱۳۹۹

کارگروه تهیه و تدوین شیوه نامه:

سید حبیب راضی - نماینده وزارت کشور (سازمان شهرداری ها و دهیاری های کشور- دفتر محیط زیست و خدمات شهری)

هاشم نوروزی فرد- نماینده وزارت کشور (سازمان شهرداری ها و دهیاری های کشور- دفتر محیط زیست و خدمات شهری)

مجید آقایی - نماینده وزارت کشور (سازمان شهرداری ها و دهیاری های کشور- دفتر محیط زیست و خدمات شهری)

امیر دارایی- نماینده سازمان حفاظت محیط زیست(دفتر ارزیابی زیست محیطی)

هادی تبرائی - نماینده سازمان دامپزشکی کشور (دفتر نظارت بر بهداشت عمومی و مواد غذایی)

مجید مختاری - نماینده سازمان دامپزشکی کشور (دفتر نظارت بر بهداشت عمومی و مواد غذایی)

مریم مظهری- نماینده وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی(مرکز سلامت محیط و کار)

علی عفتی- نماینده شهرداری تهران(سازمان مدیریت میادین میوه و تره بار)

علیرضا عباسی- نماینده شهرداری تهران(سازمان مدیریت میادین میوه و تره بار)

محمد مهدی سعیدی- نماینده شهرداری تهران(سازمان مدیریت میادین میوه و تره بار)

ابراهیم محمدی- نماینده شهرداری تبریز (سازمان ساماندهی مشاغل شهری و فرآورده های کشاورزی)

محسن نعیمی مقدم- نماینده شهرداری مشهد (سازمان ساماندهی مشاغل شهری و فرآورده های کشاورزی)

لطف اله حسین هاشمی- نماینده شهرداری اصفهان (سازمان ساماندهی مشاغل شهری و فرآورده های کشاورزی)

« شیوه نامه احداث و بهره برداری مراکز عرضه بهداشتی دام »

مقدمه:

یکی از مشکلات مهم بهداشتی و اجتماعی در بسیاری از شهرها عرضه و فروش غیر مجاز دام زنده در محدوده شهرها به منظور قربانی کردن به ویژه در اعیاد و مراسم مذهبی است که این امر علاوه بر سلب آسایش عمومی در شهرها، موجب شیوع بیماری های قابل انتقال بین حیوان و انسان می شود. در اجرای وظایف محوله، شهرداری ها مکلفند از عرضه و خرید و فروش حیوانات اهلی در خارج از میادین، مراکز و واحدهای فاقد مجوز از سازمان دامپزشکی کشور جلوگیری و نسبت به ایجاد مراکز محدود مشخص شده با اخذ مجوزهای مربوط، برای عرضه و فروش اقدام نمایند.

در این راستا سازمان شهرداری ها و دهیاری های کشور با همکاری سازمان دامپزشکی کشور و سایر دستگاه ها و سازمان های مرتبط و مسئول نسبت به تدوین شیوه نامه « احداث و بهره برداری مراکز عرضه بهداشتی دام » به شرح زیر اقدام نموده است:

ماده ۱- اهداف:

- ۱-۱- هماهنگی با سازمان ها و دستگاه های مرتبط و مسئول به منظور ایجاد و بهره برداری مراکز عرضه بهداشتی دام
- ۱-۲- تعیین و اعمال ضوابط و مقررات مرکز عرضه بهداشتی دام
- ۱-۳- ساماندهی مراکز موجود و جلوگیری از فعالیت مراکز غیر مجاز
- ۱-۴- ارتقاء سلامت عمومی جامعه از طریق پیشگیری از بروز بیماری های واگیر دامی و نیز بیماری های مشترک بین انسان و حیوان
- ۱-۵- دسترسی آسان و تسهیل در روند خرید دام، کاهش هزینه، ترافیک و آلودگی های زیست محیطی و رعایت ضوابط بهداشتی جهت ارتقای سطح کیفی و بهداشتی گوشت های قربانی

ماده ۲- دامنه کاربرد:

این شیوه نامه در خصوص مراکز محدود مشخص شده توسط شهرداری های با جمعیت شهری بیش از ۵۰ هزار نفر که با رعایت قوانین و مقررات مربوط و مفاد این شیوه نامه و نظارت اداره کل دامپزشکی استان (اداره دامپزشکی شهرستان) مبادرت به عرضه بهداشتی دام زنده (گوسفند و بز) به منظور قربانی کردن در اعیاد و مراسم مذهبی و نیز نذورات می نمایند، کاربرد دارد و شامل بازارهای هفتگی نمی باشد.

ماده ۳- قوانین و مقررات مرتبط:

- ۳-۱- قانون شهرداری- مصوب ۱۳۳۴ و اصلاحات بعدی (بندهای ۱۵ و ۲۰ ماده ۵۵)
- ۳-۲- قانون سازمان دامپزشکی کشور- مصوب ۱۳۵۰ (مواد ۱، ۲، ۳، ۴، ۵، ۱۲، ۱۸، ۱۹)
- ۳-۳- آئین نامه اجرایی ماده ۱۸ قانون سازمان دامپزشکی کشور (بازرسی و معاینه بهداشتی گوشت در کشتارگاه های کشور- مصوب ۱۳۵۲ (ماده ۸)

۳-۴- آئین نامه چگونگی کنترل بهداشتی ترده، نقل و انتقال، واردات و صادرات دام زنده و فرآورده های خام دامی- مصوب ۱۳۷۳ (مواد ۲ و ۷)

۳-۵- آئین نامه اجرایی نظارت بهداشتی دامپزشکی مصوب ۱۳۸۷ (مواد ۱، ۲، ۳، ۱۰، ۱۲ و ۱۴)

۳-۶- آئین نامه نحوه نگهداری حیوانات اهلی- مصوب ۱۳۹۲ (مواد ۳ و ۴)

ماده ۴- ایجاد و بهره برداری مرکز عرضه بهداشتی دام با رعایت موارد زیر امکان پذیر می باشد:

۱-۴- محل و موقعیت :

تعیین محل برای احداث و بهره برداری مرکز توسط شهرداری، باید با رعایت موارد زیر انجام پذیرد:

۱-۴-۱- جمعیت شهری محل مورد نظر باید بیش از ۵۰ هزار نفر باشد

تبصره- ملاک تشخیص جمعیت، آخرین سرشماری مرکز آمار ایران می باشد

۲-۴-۱- امکان حمل دام زنده به محل مورد نظر شده به آسانی فراهم باشد

۳-۴-۱- دور از واحدهای صنعتی آلاینده و مراکز خدماتی آلوده کننده (از قبیل مراکز بازیافت و دفن پسماندهای شهری و تصفیه خانه فاضلاب) مراکز حساس (بیمارستان، مدارس، مساجد و آموزشگاه ها) باشد

۴-۴-۱- امکان دسترسی به آب کافی، سالم و بهداشتی فراهم باشد

تبصره- در مناطقی که احتمال قطع یا کاهش فشار آب وجود دارد، باید امکانات کافی برای ذخیره سازی آب (منبع ذخیره آب) و استفاده از آن در مواقع ضروری، فراهم باشد

۵-۴-۱- امکان دسترسی به برق سراسری و نیز امکانات لازم برای تولید برق اضطراری فراهم باشد

۶-۴-۱- حتی الامکان در حاشیه شهرها و یا مناطقی با تراکم پایین جمعیت احداث شود

تبصره- از امکانات و تجهیزات کشتارگاههای موجود و فعال می توان با رعایت مفاد این شیوه نامه بهره گیری نمود

۲-۴- مساحت زمین :

مساحت زمین به نحوی در نظر گرفته می شود که علاوه بر استقرار تاسیسات مورد نیاز مطابق این شیوه نامه، فضای کافی برای سهولت تردد خودروهای حمل دام زنده و تخلیه دام و نیز رفت و آمد افراد، دارا باشد

۳-۴- ظرفیت:

ظرفیت مرکز براساس نیازهای منطقه ای، تردد، عرضه و فروش دام و همچنین تعداد موارد قربانی توسط شهرداری مربوطه تعیین می شود

۴-۴- تاسیسات اصلی و جانبی مرکز:

فضای مورد نیاز برای تاسیسات اصلی و جانبی به نحوی در نظر گرفته می شود که اجرای عملیات در شرایط بهداشتی فراهم باشد.

مرکز باید دارای تاسیسات اصلی و جانبی به شرح زیر باشد:

۱-۴-۴- جایگاه نگهداری و عرضه دام:

جایگاه نگهداری و عرضه بهداشتی دام باید دارای شرایط و امکانات زیر باشد:

- حداقل مساحت جایگاه به ازاء هر راس دام سبک (گوسفند و بز)، یک متر مربع بعنوان فضای مسقف و ۱/۶ متر مربع بعنوان فضای غیر مسقف (بهاربند) در نظر گرفته شود
- دیوار جایگاه باید با مصالح مناسب به نحوی ساخته شود که مقاوم، قابل شستشو و ضد عفونی و یا شعله دادن باشد
- سقف جایگاه بایستی از مصالح مناسب (مقاوم در مقابل گرما، سرما، رطوبت و دیگر عوارض طبیعی باشد
- کف جایگاه باید با مصالح مناسب (محکم، مقاوم و قابل شستشو و ضد عفونی) به نحوی ساخته شود که لغزنده نبوده و دارای شیب مناسب (شیب ۲ درصد) به سمت آبروهای فاضلاب باشد به نحوی که از تجمع مواد آلوده کننده جلوگیری به عمل آورد
- جایگاه باید دارای نور (طبیعی و مصنوعی) و تهویه مناسب باشد
- آخورها و آبشخورها باید قابل شستشو و ضد عفونی شدن و فاقد لبه تیز باشند و به طور مرتب پاکیزه شوند
- دارای امکانات و تجهیزات لازم برای شعله دادن (شعله پاش) و نیز سمپاش
- مجهز به تجهیزات لازم جهت شستشو و نیز دستگاه اسپری ضد عفونی با مخزن مناسب جهت ضد عفونی باشد

۲-۴-۴- سکوی تخلیه و بارگیری دام

۳-۴-۴- جایگاه شستشو و ضد عفونی خودرو های حمل دام زنده

۴-۴-۴- انبار نگهداری خوراک (علوفه/کنسانتره) دام

۵-۴-۴- انبار نگهداری لوازم و تجهیزات و مواد ضد عفونی کننده

۶-۴-۴- امکانات دفع بهداشتی فاضلاب

تبصره- طراحی و راه اندازی سیستم دفع بهداشتی فاضلاب باید با هماهنگی اداره حفاظت محیط زیست انجام پذیرد.

۷-۴-۴- محل استراحت پرسنل متناسب با تعداد پرسنل و کارگران مقیم و مجهز به سیستم های گرمایشی و سرمایشی

۸-۴-۴- ساختمان اداری (مدیریت و مسئول فنی بهداشتی مرکز) مجهز به دوربین های مدار بسته و دارای امکانات لازم جهت ثبت اطلاعات ورودی و خروجی دام زنده، گزارش فعالیت های روزانه، جمع آوری آمار و اطلاعات لازم، دفاتر ثبت و درج مخارج و هزینه ها، رایانه جهت ثبت و انتقال کلیه اطلاعات به مراجع ذی ربط

۹-۴-۴- اتاق نگهداری در محل ورودی مرکز به منظور کنترل ورود و خروج خودرو های حمل دام زنده، پرسنل و...

۱۰-۴-۴- داکت یا حوضچه ضد عفونی در محل ورودی مرکز مجهز به دستگاه اسپری ضد عفونی با مخزن مناسب (برای ضد عفونی چرخ ها و شستن و ضد عفونی دور تادور خودرو های حمل دام زنده

۱۱-۴-۴- محل تعویض لباس (رختکن) و سرویس بهداشتی با شرایط و امکانات زیر:

- دارای شرایط بهداشتی، نور کافی و تهویه مناسب باشد
- دارای روشویی مجهز به آب سرد و گرم، صابون مایع و مایع ضد عفونی باشد
- دارای کمد های مناسب و مجزا (برای لباس کار و لباس شخصی) برای هر کارگر باشد
- دارای لباس کار مناسب (چکمه، ماسک، کلاه و...) برای پرسنل باشد

۱۲-۴-۴- محل توزین دام

۱۳-۴-۴- پارکینگ :

پارکینگ خودرو های حمل دام در داخل مرکز و نیز پارکینگ خودرو های سواری در خارج مرکز، در نظر گرفته می شود.

۱۴-۴-۴- مرکز باید به طور کامل محصور شود (ترجیحاً از طریق دیوارکشی) و از ورود افراد متفرقه و سایر حیوانات به مرکز جلوگیری شود

۵-۴- تجهیزات بهداشتی و حفاظت فردی:

مرکز باید دارای تجهیزات بهداشتی و حفاظت فردی به شرح زیر باشد:

۱-۴-۵- تجهیزات بهداشتی شامل:

- دستگاه های سمپاش و شعله پاش مناسب
- شوینده ها و موادگندزدا مناسب جهت شستشوی خودروهای حمل دام و نیز جایگاه ها
- کیسه پلاستیکی با ضخامت

۲-۴-۵- تجهیزات حفاظتی شامل:

- تجهیزات کمک های اولیه متناسب با فعالیت
- لباس کار یکسره و متحدالشکل و نیز لباس فصل از جنس مناسب
- دستکش های مخصوص کار (دستکش های قابل شستشو و ضد عفونی) و دستکش های یک بار مصرف
- پوتین یا کفش های ایمنی
- ماسک یک بار مصرف
- کلاه مناسب

۶-۴- سالن ذبح / قربانی دام

در نظر گرفتن جایگاهی به عنوان سالن ذبح (قربانی) در مرکز به منظور ذبح دام های قربانی با امکانات و تجهیزات زیر امکان پذیر می باشد:

- برقراری ارتباط مناسب بین جایگاه های نگهداری عرضه بهداشتی دام و سالن ذبح (قربانی)
- دیوارها و سقف از مصالح مناسب و سطح آن ها صاف، قابل شستشو و ضدعفونی کردن باشد
- کف از مصالح مناسب و مقاوم در برابر مواد شوینده و ضدعفونی کننده و شیب کف طوری طراحی شود که آب و مایعات به راحتی به سیستم زهکشی هدایت شده و کانال های زهکشی دارای سرپوش مناسب باشند
- شیب تمامی کانال ها بایستی به نحوی طراحی شود که مسیر حرکت فاضلاب از بخش های غیر تمیز به بخش های تمیز هدایت نشوند
- فراهم نمودن امکانات و تجهیزات مناسب برای جلوگیری از ورود حشرات و حیوانات موذی به سالن ذبح (قربانی)
- لامپ ها و روشنایی های تعبیه شده در تمامی قسمت ها دارای پوشش (محافظ) مناسب و قابل شستشو و ضدعفونی باشند
- تمامی درب و پنجره های بازشو مجهز به توری مناسب باشند
- طراحی خط ذبح (قربانی) دام (خط نقاله هوایی از نوع ثقلی یا پدالی) متناسب با ظرفیت ذبح (قربانی) به نحوی که عملیات ذبح/قربانی، استحصال لاشه، انتقال و بارگیری لاشه (قطعات لاشه) در شرایط بهداشتی انجام پذیرد
- فراهم نمودن تجهیزات لازم برای استحصال لاشه در شرایط بهداشتی
- سالن ذبح/قربانی باید مجهز به سیستم برودتی مطلوب، پرده هوا و تهویه مناسب باشد
- امکانات و تجهیزات لازم برای بازرسی بهداشتی لاشه و آرایش مربوط فراهم باشد
- آب گرم به منظور شستشو و ضد عفونی دستگاه ها و تجهیزات فراهم باشد
- استریل کننده های چاقو به تعداد کافی در جاهای مناسب نصب شود

- روشویی مجهز به آب گرم و سرد از نوع پدالی به تعداد کافی و در جاهای مناسب نصب شده، و دارای شوینده و ضدعفونی کننده دست‌ها به مقدار کافی، حوله‌های یک‌بار مصرف و سطل زباله درب دار
- سطوح کار، وسایل و تجهیزات مورد استفاده باید از مواد مقاوم در مقابل خوردگی و زنگ‌زدگی و قابل شستشو و ضدعفونی ساخته شده باشد
- لباس کار، روپوش و کلاه متحدالاشکل، چکمه و... مناسب و بهداشتی برای تمامی کارگران تهیه شود
- انجام معاینات پزشکی تمامی پرسنل و کارگران و تهیه کارت بهداشتی (گواهی سلامت) از مراجع ذی‌ربط، اخذ شود
- اتاق سرد مناسب جهت نگهداری لاشه‌های استحصالی در نظر گرفته شود
- محل/گنجایه‌های مناسب برای جمع‌آوری ضایعات و موارد ضبیطی در نظر گرفته شده و ضایعات و موارد ضبیطی در پایان فعالیت به مراکز مجاز منتقل شوند
- امکانات و تجهیزات لازم برای آماده‌سازی اولیه آلاینش خوراکی (کله و پاچه، سیرابی و شیردان و...) فراهم باشد
- در نظر گرفتن محل/گنجایه‌های مناسب برای جمع‌آوری پوست و انتقال آن به مراکز مجاز در پایان شیفت کاری
- رختکن به همراه دوش با موقعیت مناسب نسبت به سالن ذبح/قربانی به نحوی که کارگران برای دسترسی به سالن ذبح/قربانی نیازی به عبور از محوطه باز نداشته باشند
- محلی برای شستشو و ضدعفونی تجهیزات و وسایل متحرک در نظر گرفته شود
- مسیر عبور دام زنده از مسیر انتقال و حمل لاشه‌های قربانی کاملاً مجزا در نظر گرفته شود

ماده ۵- احداث و بهره‌برداری مرکز مستلزم اخذ پروانه بهداشتی تاسیس و بهره‌برداری (حسب مورد) از اداره کل دامپزشکی استان مربوطه می‌باشد.

ماده ۶- صدور پروانه بهداشتی بهره‌برداری مرکز مستلزم معرفی یک نفر دکتر دامپزشک واجد شرایط برابر شرایط مندرج در ماده (۱۲) آیین‌نامه اجرایی نظارت بهداشتی دامپزشکی به عنوان مسئول فنی بهداشتی مرکز و اخذ پروانه اشتغال از اداره کل دامپزشکی استان، می‌باشد.

تبصره ۱- مسئول فنی بهداشتی مرکز باید تعهد نامه رسمی (سپرده شده در دفاتر اسناد رسمی کشور) مبنی بر «انجام وظیفه کنترل کلیه امور بهداشتی مرکز مطابق شرح وظایف ابلاغی از سوی سازمان دامپزشکی کشور» را به اداره کل دامپزشکی استان ارائه نماید.

تبصره ۲- در صورت وقوع بیماری‌های واگیر دامی بنا بر اعلام سازمان دامپزشکی کشور، عرضه دام در این مراکز ممنوع بوده و نیروی انتظامی به استناد تبصره ماده (۳) آیین‌نامه نحوه نگهداری حیوانات اهلی، موظف است از عرضه دام در این مراکز تا زمان کنترل و برطرف شدن بیماری، جلوگیری نماید.

ماده ۷- استفاده از ظرفیت فناوری‌های نوین بمنظور خدمات رسانی مطلوب به شهروندان در این مراکز پیش‌بینی گردد.

ماده ۸- این شیوه‌نامه در (۸) ماده و (۶) تبصره از تاریخ ابلاغ ملاک عمل شهرداری می‌باشد.